

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie ze skargi M. F. i K. F.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu I ACa 1066/22 toczącym się przed Sądem Apelacyjnym
w Katowicach

przy udziale Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 10 lipca 2024 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie I ACa 1066/22 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącym: M. F. i K. F. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach po 2000 (dwa tysiące) złotych za okres od 27 czerwca 2022 r. do 16 kwietnia 2024 r. tytułem sum pieniężnych;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz M. F. i K. F. kwotę po 257 (dwieście pięćdziesiąt siedem) złotych z odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ k.p.c. tytułem zwrotu kosztów postępowania;**
- 4. nakazuje zwrot od Skarbu Państwa Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz skarżących kwoty po 200,00 (dwieście) złotych uiszczonej tytułem opłaty sądowej od skargi;**
- 5. w pozostałym zakresie skargę oddala.**

Marek Dobrowolski Maria Szczepaniec Krzysztof Wiak

UZASADNIENIE

M. F. i K. F. (dalej: „skarżący”) reprezentowani przez r. pr. M. M. w skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki z 25 kwietnia 2024 r. (data stempla pocztowego) wnieśli o: stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie zawisłej przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach o sygn. akt I ACa 1066/22, wydanie Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach zalecenia podjęcia nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia zwrotu akt sprawy odpowiednich czynności, w szczególności poprzez wydanie zarządzenia o wyznaczeniu terminu rozprawy, przyznanie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach kwoty 2.500 zł na rzecz każdego z powodów, przyznanie na ich rzecz kosztów postępowania oraz zwrot uiszczonej opłaty od skargi.

W uzasadnieniu skarżący wskazali, że 12 kwietnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Katowicach wydał wyrok w którym zasądził od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwotę: 227.661,12 zł oraz kwotę 6.328.88 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za okres od 12 września 2020 r. do dnia zapłaty oraz zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 11.834 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Wyrok został zaskarżony przez pozwanego apelacją, która została doręczona przez Sąd Apelacyjny w Katowicach pełnomocnikowi powodów w dniu 5 lipca 2022 r. Strona powodowa złożyła odpowiedź na apelację, która wpłynęła do sądu 25 lipca 2022 r. Od tego momentu w sprawie nie dokonano dalszych czynności - w szczególności nie wyznaczono rozprawy. Pismem z dnia 17 stycznia 2024 r. strona powodowa wniosła do sądu wniosek o nadanie sprawie biegu przez podjęcie czynności zmierzających do wyznaczenia terminu rozprawy. W odpowiedzi datowanej na 29 stycznia 2024 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach wskazał, że sprawa oczekuje na wyznaczenie terminu rozprawy, niestety na chwilę obecną nie da się podać dokładnego terminu rozpoznania niniejszej sprawy, zaś

istnieje szansa, że sprawa zostanie rozpoznana w drugiej połowie bieżącego roku. Do dnia wniesienia skargi, w sprawie nie wyznaczono terminu rozprawy.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach pismem z dnia 26 czerwca 2024 r. wniósł o oddalenie skargi. Wskazał, że w jego ocenie nie doszło do przewlekłości postępowania w rozumieniu ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, a rozprawa apelacyjna została wyznaczona na 5 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej jako: u.s.p.) – strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Równocześnie stosownie do art. 2 ust. 2 u.s.p. dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od

tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15, LEX nr 2032325).

Ustawa nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest m.in. wielomiesięczna beczynność sądu polegająca na niewyznaczaniu rozprawy, trwająca co najmniej 12 miesięcy (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; 14 marca 2007 r., III SPP 3/07; 22 stycznia 2019 r., I NSP 68/18; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; 21 maja 2019 r., I NSP 21/19; 14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22), jakkolwiek w części orzeczeń wskazuje się, że także krótsza, np. ośmiomiesięczna beczynność sądu, naruszyć może prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (zob. postanowienia NSA: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08; z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08; z 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08, oraz z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10).

Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Jednakże powinien być on stosowany przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 2 ust.

2 u.s.p. i w szczególnych przypadkach domniemanie to może być wzruszone (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19).

W powołanym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że znamiona przewlekłości przypisuje się z reguły dopiero kilkunastomiesięcznej lub dłuższej beczynności sądu drugiej instancji w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej. Kilkumiesięczny okres oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej mieści się w pojęciu rozsądnego terminu, w którym sprawa może oczekiwać na jej rozpoznanie. Jedynie wyjątkowo krótsze okresy beczynności mogą uzasadniać stwierdzenie przewlekłości postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 lipca 2014 r., III SPP 123/14, LEX nr 1515457).

Sąd Najwyższy podziela przytoczone wyżej poglądy i w zaistniałych okolicznościach stwierdza, że doszło do naruszenia prawa skarżących do rozpoznania sprawy I ACa 1066/22 w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach bez nieuzasadnionej zwłoki. Akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Katowicach 18 maja 2022 r. i niezwłocznie podjęto czynności zmierzające do wyznaczenia referenta. Ostatnią czynnością dokonaną przed wpływem skargi na przewlekłość i jednocześnie zmierzającą do wydania orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie było wydanie 27 czerwca 2022 r. zarządzenia o doręczeniu pełnomocnikowi powodów odpisu apelacji. To właśnie dzień podjęcia przez asystenta sędziego tej czynności jest okresem, od którego w ocenie Sądu Najwyższego należy ustalać okres przewlekłości postępowania. Skarga na przewlekłość została nadana w polskiej placówce pocztowej 16 kwietnia 2024 r., a zatem po upływie 21 miesięcy od podjęcia ostatniej czynności przez Sąd Apelacyjny.

Zdaniem Sądu Najwyższego, w rozpoznawanej sprawie doszło do przewlekłości postępowania, o czym świadczą opisane wyżej obiektywne okoliczności.

Orzekając o przyznaniu skarżącym od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach sum pieniężnych w wysokości po 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p., minimalna wysokość sumy pieniężnej, jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżących wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, nie mniej jednak niż

2000 zł. Postępowanie apelacyjne toczyło się ponad rok, zatem skarżącym od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach należne były kwoty po 2000 zł. W pozostałym zakresie sąd oddalił skargę.

Zdaniem Sądu Najwyższego z uwagi na uzyskanie informacji o wyznaczeniu terminu rozprawy apelacyjnej na 5 sierpnia 2024 r., zbędne było wydanie Sądowi Apelacyjnemu na podstawie art. 12 ust. 3 u.s.p. zalecenia podjęcia odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym orzeczono w punkcie 4 na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p. oraz § 14 ust. 3 w zw. z § 17 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2023, poz.1935). Zasądzeniu podlegała kwota po 257 zł tytułem stawki minimalnej opłaty za czynności radców prawnych. Sąd Najwyższy na podstawie art. 17 ust. 3 u.s.p. wydał rozstrzygnięcie, o zwrocie opłat sądowych od skargi.

Marek Dobrowolski Maria Szczepaniec Krzysztof Wiak

[SOP]

(r.g.)